

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 536/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **ANTIK Telecom s.r.o.**, Čárskeho 10, Košice, zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Rázusova 1, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/40/2023 z 30. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka sa žalobou proti žalovanému domáhala zaplata sumy 89,60 eur s príslušenstvom z titulu odplaty za služby poskytnuté na základe zmluvy o zriadení a poskytovaní pripojenia k sieti INTERNET z 28. júna 2017 (ďalej len „zmluva“). Osobitosťou tejto veci je súdne konanie s cudzím prvkom, ktoré je dané tým, že žalovaný spotrebiteľ sa trvalo zdržiava v Maďarsku. Preto súd prvej inštancie skúmal svoju právomoc podľa ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie“). V konaní nebola sporná existencia dohody o právomoci súdov Slovenskej republiky na riešenie sporov zo zmluvy zakotvenej v čl. VII ods. 9 všeobecných zmluvných podmienok (ďalej len „dohoda“), t. j. dohody dovoľujúcej odchyliť sa od pravidiel o obligatórnej stanovenej právomoci v čl. 18 ods. 2 nariadenia. Spornou skutočnosťou bolo splnenie podmienok podľa čl. 19 ods. 3 nariadenia na odchylenie

sa od nariadením stanovenej právomoci súdu štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. Súd nemal pochybnosti o tom, že sťažovateľka ako dodávateľka podnikala na území Slovenskej republiky, aj o tom, že žalovaný spotrebiteľ v čase uzatvorenia zmluvy mal zámer zotrvať na území Slovenskej republiky. Potom sa zameril na formálne náležitosti dohody vrátane okolností jej uzavretia, a to najmä z hľadiska jej individuálneho dojednania. Následne konštatoval absolútnu neplatnosť dohody pre nedostatok zákonom predpísanej písomnej formy právneho úkonu (§ 37e ods. 3 zákona č. 97/1963 Z. z. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov), keďže jej znenie bolo upravené vo všeobecných zmluvných podmienkach, ktoré neboli zahrnuté v samotnom znení zmluvy. Právomoc na prejedanie sporu súd preto určil podľa pravidiel obligatórnej právomoci podľa čl. 18 nariadenia. Po zistení, že žalovaný sa trvalo zdržiava v Maďarsku, Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“), v súčasnosti Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“), uznesením č. k. 13Csp/157/2019-91 z 1. marca 2022 vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať a konanie zastavil. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 9CoCsp/21/2022 zo 14. septembra 2022 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie.

3. Na rozdiel od súdu prvej inštancie odvolací súd konštatoval, že dohoda netrpela nedostatkom formálnych náležitostí, a to s odkazom na § 44 ods. 1 druhú vetu zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov. Odvolací súd sa tak bližšie zameril na spôsob koncipovania a predloženia dohody žalovanému, ktorý podľa súdu nesvedčal o jej individuálnom dojednaní, ale skôr o zámernom predkladaní zmluvných podmienok tak, aby dohoda o právomoci zostala nepovšimnutá. Podľa názoru odvolacieho súdu sťažovateľka nepreukázala osobitné dojednanie dohody, naopak, išlo o zmluvu formulárovú, bez možnosti žalovaného ju ovplyvniť. Uvedené zistenia viedli k formulovaniu právneho záveru o neplatnosti neprijateľnej zmluvnej podmienky v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

4. Uznesenie odvolacieho súdu napadla sťažovateľka dovolaním, ktorého prípustnosť založila podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Porušenie práva na spravodlivý proces namietala v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci a s nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ktoré je podľa nej založené na nejasných a nejednoznačných záveroch o rozhodujúcich otázkach právneho posúdenia veci (neprijateľné zmluvné podmienky, výklad pojmov „bydlisko“, „obvyklý pobyt“). Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky ako neprípustné odmietol postupom podľa § 447 písm. c) CSP. Pokiaľ ide o namietané rozhodnutie odvolacieho súdu a jeho odôvodnenie, dovolací súd s poukazom na dôvody dovolaním napadnutého uznesenia dospel k záveru, že nie je nepreskúmateľný, neodôvodnený či zjavne arbitrárny. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu súdov nižších inštancií uviedol (s odkazom na vlastné rozhodnutia dokumentujúce ustálenú judikatúru), že tento dovolací dôvod nezakladá žalobcom tvrdenú vadu zmätočnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka namieta, že jej opravný prostriedok bol nesprávne procesne odmietnutý. Vysvetľuje, že podstatou dovolania, ktorým odôvodňovala porušenie práva na spravodlivý proces, je námietka svojvoľného zastavenia konania, ktorého následkom je odmietnutie poskytnutia súdnej ochrany jej žalobnému nároku. Na podklade judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu vyvodila

záver, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné aj proti rozhodnutiu súdu o zastavení konania (bez meritórneho prejednaní žaloby) z dôvodu údajného nedostatku právomoci vo veci konať a rozhodnúť, ak je takýto záver svojvoľný, neudržateľný a na zastavenie konania neexistujú zákonné dôvody. Preto hlavne namieta formalistické, povrchné či nedostatočné preskúmanie jej dovolania. Namieta, že najvyšší súd pri posudzovaní dovolania vôbec neskúmal, či závery krajského súdu o nedostatku právomoci boli dostatočne odôvodnené a či boli založené na ústavne konformnom výklade dotknutých ustanovení právnych predpisov.

6. V ďalšej argumentačnej línii sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Tvrdí, že jej najvyšší súd nedal dostatočnú odpoveď na jasne a konkrétne formulované námietky tvoriace obsah dovolania. Najvyšší súd sa podľa nej vôbec nezaoberal jej dovolacou námietkou o nedostatočnom odôvodnení záveru odvolacieho súdu o dohode ako neprijateľnej zmluvnej podmienke. Obmedzil sa len na odcitovanie tohto odôvodnenia, a to bez kritického zhodnotenia. Rovnako najvyšší súd neposkytol žiadnu odpoveď na námietku neprimerane formalistického výkladu pojmov „bydlisko“, „obvyklý pobyt“ (§ 19 ods. 3 nariadenia), keď sa bez vysvetlenia a bez uvedenia vlastných dôvodov stotožnil s takýmto výkladom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania z dôvodu jeho neprípustnosti.

8. Ako to vyplýva z chronológie súdneho konania, konajúce súdy čelili kolízii dvoch protichodných záujmov strán sporu, a to záujmu sťažovateľky na súdnu ochranu jej subjektívnych práv (čl. 1 CSP, § 3 CSP) a záujmu žalovaného na súdnu ochranu slabšej strany (čl. 6 ods. 1 CSP), ktorá bola vyvolaná cezhraničným charakterom spotrebiteľského sporu medzi sťažovateľkou ako dodávateľkou a žalovaným spotrebiteľom trvalo zdržiavajúcim sa v Maďarsku. V okolnostiach tejto konkrétnej veci bolo zásadné posúdenie právnej otázky, či boli naplnené formálne podmienky stanovené v čl. 19 ods. 3 nariadenia, aby mohol nastať odklon od kategoricky určeného práva spotrebiteľa na prejednanie veci pred súdom štátu, ktorého je obyvateľom (čl. 18 ods. 2 nariadenia). Pre sťažovateľku má nespornú ústavnoprávnu relevanciu tá skutočnosť, že súdny výklad posudzovaných právnych noriem (ktorý nie je podľa jej názoru ústavne konformný) sa priamo negatívne premietol v zastavení konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky na strane súdu (nedostatok právomoci), čo sťažovateľka vníma ako postup súdu v rozpore so zákazom *denegatio iustitiae*.

9. Práve rozporovanie súdneho výkladu aplikovaných právnych noriem popri namietaní nedostatočného odôvodnenia odvolacieho súdu bol ústrednou témou dovolania, prostredníctvom ktorého sa sťažovateľka domáhala poskytnutia individuálnej súdnej ochrany pred dovolacím súdom, ktorý napokon dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta najmä nesprávnosť odmietnutia dovolania, formalistický prístup k vybaveniu jej dovolania a nevysporiadanie sa s jej dovolacími námietkami, čo malo spôsobiť porušenie jej práv. Ústavný súd, rešpektujúc vlastnú diskreciu najvyššieho súdu o vzťahu k posudzovaniu

prípustnosti a dôvodnosti dovolania, preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom. Ústavný súd sa preto zamerlal na namietaný ústavný nesúlad odmietnutia daného mimoriadneho opravného prostriedku a v rámci toho aj ústavnosť samotného procesu civilného súdneho konania.

10. Sťažovateľka namieta arbitrárny postup a záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania a tvrdí, že odmietnutím dovolania jej odmietol poskytnúť súdnu ochranu, aj keď podľa jej názoru bolo dovolanie prípustné. S ohľadom na túto kľúčovú námietku sťažovateľky je potrebné ozrejmiť pojem prípustnosti dovolania. Všeobecne ide o zákonom vymedzené podmienky, po splnení ktorých je dovolanie vecne prejednatel'né. Konkrétne vo väzbe na dôvod odmietnutia podľa § 447 písm. c) CSP ide o prípustnosť predmetu dovolania v zmysle § 420 až § 423 CSP. Pokiaľ ide o dôvody zmätočnosti podľa § 420 CSP, dovolateľ sa musí „trafiť“ nielen do rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné, ale aj do niektorej z väd zmätočnosti, ktoré sú zároveň aj dovolacím dôvodom podľa § 431 CSP. Tu sa žiada zdôrazniť, že vada rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorú dovolateľ tvrdí, odôvodňuje prípustnosť dovolania za predpokladu, že skutočne existuje. Prípustnosť dovolania je vymedzená tak, že závisí od jej pozitívneho posúdenia súdom, pretože domnienka strany nestačí. Zmätočnosť dovolania sa posudzuje ako podmienka prípustnosti a ak najvyšší súd dospeje k záveru, že tu dôvod zmätočnosti nie je, dovolanie odmietne.

11. Premietnutím na vec sťažovateľky ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka dovolanie prípustné podľa § 420 písm. f) CSP dôvodila (aj) nesprávnym právnym posúdením veci (§ 432 ods. 1 CSP). Záver najvyššieho súdu o tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá sťažovateľkou tvrdenú vadu zmätočnosti (bod 14), ústavný súd považuje na ústavne udržateľný. Proti uzneseniu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým sa konanie končí, je prípustné dovolanie len podľa § 420 CSP a ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie, dovolanie prípustné nie je. Je to tak preto, že nesprávne/arbitrárne právne posúdenie sa v rámci väd zmätočnosti nemôže namietat' a dovolanie podľa § 421 CSP je vylúčené (§ 421 ods. 2 CSP).

12. Z obsahu dovolania najvyšší súd vyvodil aj námietku nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia ako vadu zmätočnosti dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu a túto podrobil dovolaciemu prieskumu (body 12 – 13). Ústavný súd rozumie sťažovateľkiným výhradám voči prístupu najvyššieho súdu k jej dovolaniu, ktorý sa môže javiť ako povrchný či nedostatočný, keďže ide o pomerne strohé odôvodnenie, nezaoberajúce sa detailne s jej dovolacou argumentáciou a bez hlbšieho záujmu o jej autentické porozumenie. Z dôvodov napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa stotožnil s odôvodnením dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a poukázal naň, avšak bez toho, aby z pozície odvolacieho súdu náležite vyhodnotil a vysvetlil, prečo považuje uznesenie odvolacieho súdu za postačujúce. Napriek tomu však ústavný súd nevidel dôvod na svoju kasačnú intervenciu, a to s ohľadom na správne a logicky konzistentné dôvody odvolacieho súdu, ktoré viedli k zastaveniu konania.

12.1. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu a súčasne prihliadajúc na námietku sťažovateľky o svojoľnom závere súdov nižších inštancií o zastavení konania, je na okraj potrebné osobitne vyzdvihnúť dôkladný prístup odvolacieho súdu pri riešení citlivej otázky súdnej právomoci cezhraničného spotrebiteľského sporu, do ktorej normatívne zasahujú predpisy európskeho práva (por. bod 8 tohto uznesenia). Zmyslom práva spotrebiteľa na prejednanie vecí pred súdom štátu, ktorého je obyvateľom (čl. 18 ods. 2 nariadenia),

je ochrana slabšej strany sporu. Z tohto uhla pohľadu sa faktické vzdanie tohto oprávnenia v prospech „silnejšej strany sporu“ javí ako reštriktívne formulovaná výnimka odôvodnená skutočným a reálnym súhlasom spotrebiteľa ako „slabšej strany sporu“ (čl. 19 ods. 3 nariadenia). Z pozície ústavného súdu možno vyhodnotiť, že odvolací súd vykonal účinný súdny prieskum doložky o právomoci so zameraním na (ne)existenciu individuálneho dojednaní tejto zmluvnej podmienky. Výsledkom boli podstatné a rozhodujúce skutkové závery najmä o nepreukázaní osobitne dojednanej dohody o právomoci (body 28 a 29) a tiež o nepreukázaní bydliska/obvyklého pobytu oboch zmluvných strán sporu na území toho členského štátu (body 32 až 35) a na to nadväzujúce kľúčové právne závery o založení právomoci súdov Slovenskej republiky absolútne neplatným právnym úkonom (bod 37) a o nedostatku právomoci súdov Slovenskej republiky konať a rozhodovať v predmetnej veci (bod 38). Závery prijaté odvolacím súdom vo vzťahu k zastaveniu konania ústavný súd nepovažuje za ústavne neudržateľné ani za neodôvodnené, ani za také, ktoré by signalizovali nesprávny procesný postup súdu.

13. V konkrétnom prípade, a to v súlade s princípom racionality, ústavný súd nepovažuje za hospodárne rušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu len pre účely jeho doplnenia, keďže odstránenie tohto procesného nedostatku by nebolo spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľky v jej prospech (m. m I. ÚS 68/2022, I. ÚS 12/2022).

14. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že v tomto prípade aj napriek výhradám (bod 12 tohto uznesenia) nie je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces a nedošlo ním k takému extrémnemu vybočeniu z princípu spravodlivosti, ktoré by mohlo nadobudnúť ústavnoprávnu intenzitu. Niet preto žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu